

UNHCR
The UN Refugee Agency

VÝUČBA O UTEČENCOCH

VEK
9 – 12

Začleňovanie výučby o utečencoch do rôznych tém na úrovni druhého stupňa základnej školy

Úlohou tohto sprievodcu je prezentovať niekoľko tipov na začleňovanie témy utečencov do národných učebných osnov. Tieto tipy sú jednoduché a ľahko sa dajú prispôsobiť úrovni vašich študentov.

Ďalšie materiály nájdete na adrese:
unhcr.org/teaching-about-refugees

KÝM ZAČNETE

Poznámka o inklúzii utečencov, žiadateľov o azyl a migrantov do plánovania výučby.

Kým začnete realizovať akékoľvek aktivity týkajúce sa utečencov, azylu, národnosti a migrantov, doprajte si čas a zamyslite sa nad študentmi, ktorých máte v triede. Sú niektorí z nich utečenci, žiadatelia o azyl, prípadne momentálne bez štátnej príslušnosti?

Ak áno, v závislosti od ich veku posúďte, či by nebolo vhodné porozprávať sa s nimi a ich rodičmi. Ak je to možné, nápady a pripomienky od rodičov a detí zakomponujte do vyučovacieho procesu a o zodpovedanie otázok ich žiadajte výlučne len za predpokladu, ak vám výslovne povedia, že majú záujem odpovedať na takéto otázky a diskutovať na tieto témy.

Osoby bez štátnej príslušnosti nemajú občianstvo žiadnej krajiny. Stav bez štátnej príslušnosti môže vzniknúť za rôznych okolností. Napríklad určité etnické alebo náboženské skupiny nemusia byť podľa zákonov príslušnej krajiny uznané za občanov danej krajiny, prípadne niektoré deti sa môžu narodiť mimo krajiny, ktorej občianstvo majú ich rodičia a nepodarí sa im získať občianstvo v krajine ich rodičov ani v krajine, v ktorej sa narodili. Hneď niekoľko krajín po celom svete má v platnosti zákony, ktoré neumožňujú matkám preniesť svoju národnosť na svoje deti.

Osoby bez štátnej príslušnosti môžu mať problém s prístupom k základným právam, ako je vzdelanie, zdravotná starostlivosť, zamestnanie, sloboda pohybu a pod. Bez prístupu k týmto právam musia často čeliť prekážkam a sklamaniam.

Dávajte si pozor pri používaní slov ako „krajina“ a „národnosť“, ak máte v triede deti bez štátnej príslušnosti. Namiesto toho môžete použiť slová ako „tvoj domov“ alebo „tvoja kultúra“.

GEOGRAFIA

CIEĽOVÉ ZRUČNOSTI – VÝSLEDKY VÝUČBY

Učenie sa o krajinách sveta, porozumenie geografickej členitosti, čítanie a porozumenie glóbusu a mapám.

Mapy utečeneckých kríz a ďalšie údaje sú dostupné na webovej stránke s údajmi UNHCR: data.unhcr.org/

Ukážte deťom mapu Európy, Ázie, Afriky alebo iného regiónu.

KROK 1: Nechajte študentov identifikovať krajiny, ktoré poznajú. Presvedčte sa, či by vedeli nakresliť vlajky krajín, ktoré poznajú. Spýtajte sa ich, či už počuli o utečencoch a či vedia, z akých krajín pochádzajú. Presvedčte sa, či by ste ich vedeli spolu nájsť na mape.

KROK 2: Položte im niekoľko otázok: „Kde sa nachádza Sýria alebo Južný Sudán?“ „Aké sú geografické črty týchto krajín v porovnaní s vašou krajinou?“

KROK 3: Navštívte školskú knižnicu alebo do triedy prineste niekoľko atlasov a máp. Požiadajte deti, aby pracovali v skupinách, pozreli sa do atlasu alebo na mapu krajiny a napísali, aká je členitosť tejto krajiny. Požiadajte ich o to isté s ich vlastnou krajinou. Môžete im položiť niekoľko pomocných otázok, ako napr.: „Je to v blízkosti mora alebo oceánu?“ „Sú tam hory?“ „Kde je to na glóbusu?“ „Ako teplo tam podľa teba je?“ Požiadajte deti, aby si zistili čo najviac o krajinách a počasí, ktoré v nich panuje, a napísali alebo vytvorili prezentáciu o tom, v čom sú si podobné alebo čím sa líšia.

HISTÓRIA

CIEĽOVÉ ZRUČNOSTI – VÝSLEDKY VÝUČBY

Porozumenie tomu, akým spôsobom môžu historické udalosti ovplyvniť životy ľudí.

Zostavenie výučbového plánu so zameraním na historickú alebo športovú osobnosť, ktorá je utečencom, je zaujímavou formou, ako vytvoriť paralelu medzi tým, kto je to utečenec, a históriou ako takou.

MOŽNOSŤ 1: Keď sa napríklad učíte o druhej svetovej vojne, slávneho fyzika Alberta Einsteina je možné uviesť ako príklad utečenca, ktorý ako akademik ušiel do USA.

Informácie o Einsteinovi sa dajú ľahko dohľadať v online encyklopédiách a iných zdrojoch.

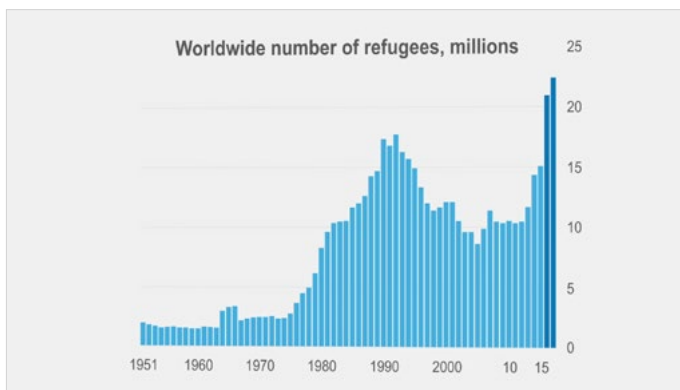
MOŽNOSŤ 2: Keď sa učíte o histórii olympijských hier, študentom môžete priblížiť profil atlétov z olympijských hier z roku 2016, ktorí sú utečencami.

- Yonas Kinde – atletika: <https://gblctzn.me/2oZqR1Z>
- Yusra Mardini – plávanie: <https://ind.pn/2Odpnw2>

MATEMATIKA

CIEĽOVÉ ZRUČNOSTI – VÝSLEDKY VÝUČBY

Nenavrhujte sa žiadna cieľová zručnosť, aby bolo možné jednoducho dodržať národné osnovy. Pri začleňovaní výučby o utečencoch do národných osnov vám odporúčame používať len oficiálne čísla UNHCR. Učitelia tým pádom môžu tieto čísla slobodne začleňovať do výučby podľa vlastných predstáv.

Príklady tabuliek s počtami utečencov sú dostupné v časti [Výučbové materiály sekcia nástrojov výučby pre učiteľov](#).

Používanie skutočných počtov utečencov, ktorí prišli z rôznych kútov sveta, môže predstavovať dobrý spôsob na oboznámenie detí s reálnym počtom utečencov v jednotlivých krajinách.

KROK 1: Na webovej stránke Výučba o utečencoch UNHCR (prepojenie) nájdete súbor vzorových tabuliek s počtami utečencov z niektorých krajín v Európe. Môžete sa nimi nechať inšpirovať pri tvorbe podobných tabuliek pre vašu krajinu a príprave cvičení.

KROK 2: Tu je niekoľko otázok, ktoré môžete položiť:

„Aké percento utečencov prišlo z Eritrey v roku 2014?“

„Aké percento prišlo zo Sýrskej arabskej republiky?“

„Aké percento prišlo zo Sýrskej arabskej republiky v roku 2015?“

Študentom dajte príležitosť na interpretáciu čísel – dal by sa z toho odvodiť určitý trend alebo čo by sa dalo z týchto čísel vydedukovať?

DIZAJN, TECHNOLOGIE, REMESLÁ, UMENIE

CIEĽOVÉ ZRUČNOSTI – VÝSLEDKY VÝUČBY
Rozvoj schopností kritického myslenia a ich
uplatňovanie v oblasti remesiel, dizajnu alebo umenia.

UTEČENCI V UTEČENECKÝCH TÁBOROCH

Niektorí utečenci žijú v utečeneckých táboroch v krajinách, ktoré susedia so zónou konfliktu.

KROK 1: Spýtajte sa detí, kde sa podľa nich tieto krajiny nachádzajú a či už niekedy počuli názov niektorého z týchto utečeneckých táborov.

KROK 2: Na internete vyhľadajte fotografie z utečeneckého tábora Dadaab v Keni, ktorý je jedným z najväčších utečeneckých táborov na svete.

KROK 3: Povedzte deťom, aby sa zamysleli nad potrebami utečencov v týchto táboroch, a z obrázkov sa pokúste odvodiť, nakoľko sa utečencom darí uspokojovať tieto potreby. Položte im tieto otázky:

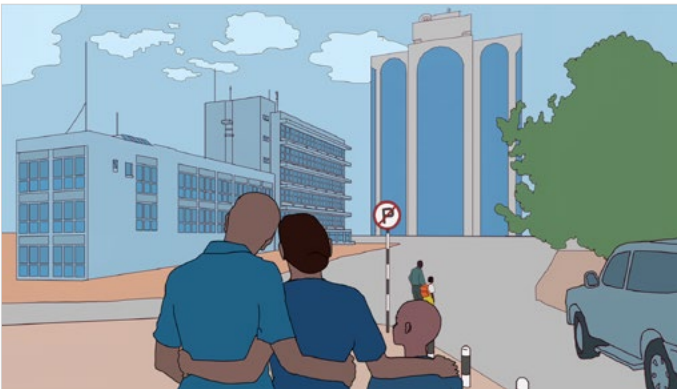
„Pokiaľ by žili v utečeneckom tábore, akým logistickým alebo poveternostným problémom by mohli čeliť?“

„Čo by potrebovali, aby dokázali prežiť?“

„Dokázali by vymyslieť riešenie niektorého z týchto problémov? Možno teplejší stan alebo spôsob na zabezpečenie prístupu k čistej vode či výstavba ihriska alebo školy.“

DIZAJN, TECHNOLOGIE, REMESLÁ, UMENIE

CIEĽOVÉ ZRUČNOSTI – VÝSLEDKY VÝUČBY
Rozvoj schopností kritického myslenia a ich
uplatňovanie prostredníctvom technológií,
koncipovania projektov alebo remesiel.

UTEČENCI V MESTÁCH

Mnoho utečencov žije v malých a veľkých mestách.

KROK 1: S deťmi v triede si prečítajte a pozrite nasledujúce spravodajské príspevky UNHCR.

Vysvetlite im, že väčšina utečencov žije v mestských oblastiach. Čísla UNHCR preukazujú, že ku koncu roka 2016 v skutočnosti až 60 % utečencov žilo v mestských oblastiach, čo predstavuje približne 13,5 milióna ľudí.

- Spravodajský príspevok 1: <https://bit.ly/2MkFA0J>
- Spravodajský príspevok 2: <https://bit.ly/2x6xrbL>

KROK 2: Požiadajte študentov, aby zostavili zoznam problémov, ktoré sa môžu objaviť, keď nová populácia prichádza žiť do mesta, a presvedčte sa, či by dokázali nájsť riešenia týchto problémov. Problémy je možné zoskupovať podľa kategórií, ako napr. vzdelávanie, zdravie, doprava, aktivity v exteriéri a pod.

Ďalšie materiály nájdete na adrese:
unhcr.org/teaching-about-refugees

Tieto výučbové materiály pripravila Mialy Dermishová.